

Czy uczelnie wdrożyły ustawowe wymogi w zakresie rekrutacji uzupełniającej? Raport z badań

Łukasz Kierznowski / Uniwersytet w Białymstoku

e-mail: lukasz.kierznowski@uwb.edu.pl

ORCID: 0000-0001-5319-9330

Krzysztof Wodzielak / Uniwersytet w Białymstoku

e-mail: krzysztof.wodzielak@wp.pl

ORCID: 0009-0005-3695-2382

Streszczenie

Od 2017 roku w prawie szkolnictwa wyższego i nauki obowiązuje ustawowy wymóg uwzględniania w przepisach rekrutacyjnych uczelni możliwości przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej dla osób, których wynik egzaminu maturalnego został podwyższony po odkryciu błędu w ocenie pracy maturalnej. Wprowadzenie rekrutacji uzupełniającej było odpowiedzią na problem polskiego systemu egzaminów zewnętrznych, jakim jest stosunkowo duży odsetek błędnie ocenianych prac i trwanie procedur odwoławczych od wyniku matury nawet wiele tygodni po przeprowadzeniu rekrutacji w uczelniach. Celem tej regulacji jest sprawienie, by kandydat na studia nie ponosił negatywnych skutków prawnych z powodu błędu w ocenie jego matury i tym samym by został potraktowany tak, jak gdyby od początku dysponował prawidłowym wynikiem. W ramach przeprowadzonych badań sprawdzono, czy uczelnie wywiązały się z tego obowiązku, a jeśli tak – czy dokonano tego w sposób zgodny z ustawą. W pracy wykorzystano metodę historycznoprawną, dogmatycznoprawną oraz empiryczną. Zwróciliśmy się do stu polskich uczelni o największej liczbie kandydatów na studia z wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej, dokonaliśmy także samodzielnej analizy obowiązujących w tych uczelniach przepisów rekrutacyjnych. Jak wynika z przeprowadzonych badań, w większości uczelni albo w ogóle nie uregulowano kwestii rekrutacji uzupełniającej, albo uregulowano ją niezgodnie z prawem lub w celu obejścia prawa. Obecna sytuacja może stanowić istotne zagrożenie dla praw maturzystów, uderzać w konstytucyjne prawo do nauki oraz zasadę równego dostępu do wykształcenia.

Słowa kluczowe: Rekrutacja uzupełniająca, rekrutacja na studia, podwyższenie wyniku egzaminu maturalnego, weryfikacja sumy punktów, egzamin maturalny.

Have Universities Implemented the Statutory Requirements Regarding Supplementary Admissions? Research Report

Abstract

Since 2017, Polish higher education law has included a statutory requirement that universities incorporate provisions in their admissions regulations allowing for supplementary admissions for candidates whose Matura examination results have been revised upward due to errors identified in the grading process. The introduction of supplementary admissions was a legislative

response to a structural issue within the Polish examination system—namely, the relatively high rate of erroneously assessed examination papers and the lengthy appeals procedures, which can extend several weeks beyond the standard university admissions cycle. The purpose of this regulation is to ensure that prospective students are not subjected to adverse legal consequences resulting from grading errors and are instead treated as though they had received the correct score from the outset. The research presented in article investigates whether higher education institutions have fulfilled this legal obligation and, if so, whether their compliance aligns with the statutory requirements. The research employed historical-legal, doctrinal-legal, and empirical methods. Requests for access to public information were submitted to the 100 Polish universities with the highest number of applicants, and an independent legal analysis was conducted of the admissions regulations at those institutions. The findings reveal that, in most cases, universities either failed to regulate supplementary admissions altogether or did so in a manner that was inconsistent with the law or designed to circumvent it. The current situation may constitute a significant threat to the rights of candidates, undermining the constitutional right to education as well as the principle of equal access to education.

Keywords: Supplementary admissions, university admissions, improvement of the matriculation exam result, verification of the matriculation exam result, matriculation exam.

1. WPROWADZENIE

Od 2017 roku (z dokonanymi w międzyczasie zmianami) w prawie szkolnictwa wyższego i nauki obowiązuje wymóg uwzględniania w przepisach rekrutacyjnych uczelni możliwości przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej. Nie dotyczy ona jednak wszystkich kandydatów na studia ani nie jest związana z „dobieraniem” kandydatów na kierunki, na których pozostały wolne miejsca. Rekrutacja uzupełniająca, przeprowadzana na mocy art. 70 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹, dotyczy bowiem wyłącznie osób, które ubiegały się o przyjęcie na dany kierunek studiów, a których wynik egzaminu maturalnego został podwyższony w wyniku weryfikacji sumy punktów albo odwołania od wyniku weryfikacji sumy punktów, a więc po odkryciu błędu przy pierwotnej ocenie pracy maturalnej. Chodzi tu o osoby, które z powodu błędu egzaminatora przy ocenie pracy maturalnej nie zostały przyjęte naabrany kierunek studiów, a następnie, po wielotygodniowej procedurze odwoławczej od wyniku matury, uzyskały właściwy (poprawny) wynik egzaminu maturalnego, gdy jednocześnie rekrutacja naabrany kierunek została już zakończona, a wszystkie miejsca – zajęte. Celem tej regulacji jest więc sprawić, by kandydat na studia nie ponosił negatywnych skutków prawnych z powodu, niezawinionego przecież, błędu w ocenie jego pracy egzaminacyjnej i tym samym by w rekrutacji na studia został potraktowany tak, jak gdyby od początku dysponował prawidłowym wynikiem matury.

Już blisko dziesięcioletni okres obowiązywania przepisów nakładających na uczelnie obowiązek przeprowadzania dla takich maturzystów rekrutacji uzupełniającej skłonił nas do sprawdzenia, czy uczelnie wywiązały się z tego obowiązku, a jeśli tak – czy dokonano tego w sposób zgodny z wymogami ustawy. Celem było więc ustalenie, czy na gruncie prawa stanowionego sytuacja maturzystów – których wynik matury został nieprawidłowo ustalony, i którzy z tego powodu musieli oczekiwać kilka tygodni na jego podwyższenie, tracąc możliwość przyjęcia na studia w pierwszych turach – nie jest pogorszona z powodu zaniechania wdrożenia przez uczelnię wymogu przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej albo dokonania tego w sposób sprzeczny z ustawą lub wręcz w sposób pozorny, mający na celu obejście ustawy. W tym celu zwróciliśmy się do 100 polskich uczelni o największej liczbie kandydatów na studia z wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej w tym zakresie. Niniejszy artykuł przedstawia uzyskane wyniki badań wraz z płynącymi z nich wnioskami. W pracy wykorzystano metodę historyczno-prawną, dogmatycznoprawną oraz empiryczną.

2. REKRUTACJA UZUPEŁNIAJĄCA NA STUDIA – PODSTAWY PRAWNE, ZAKRES I CEL

Przedstawienie wyników badań poprzedzić trzeba nakreśleniem podstawowej przyczyny wprowadzenia ustawowej regulacji dotyczącej rekrutacji uzupełniającej, jaką jest problem nieprawidłowego oceniania egzaminów maturalnych, a także dokładnego kształtu rekrutacji uzupełniającej w świetle obecnie obowiązujących przepisów p.s.w.n. Jest to bowiem kluczowy kontekst, niezbędny do ustalenia, jakie dokładnie interesy jednostek podlegają ochronie poprzez istnienie rekrutacji uzupełniającej na studia I stopnia oraz jednolite magisterskie.

Egzamin maturalny w Polsce, jako jeden z egzaminów zewnętrznych, pełni szereg różnego rodzaju funkcji, zarówno w sensie pedagogicznym (diagnostycznym), jak i w zakresie kreowania polityki oświatowej państwa (np. funkcję informacyjną, ewaluacyjną czy motywacyjną). Jednak z prawnego punktu widzenia kluczowa jest funkcja rekrutacyjna (selekcyjna)

¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1668 z późn. zm.); dalej: p.s.w.n.

w dostępie do studiów I stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Warunkiem podjęcia takich studiów jest bowiem, co do zasady, uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego, a w przypadku liczby kandydatów większej niż liczba miejsc wynik tego egzaminu (z przedmiotów wskazanych przez uczelnię) jest w zdecydowanej większości przypadków jedynym kryterium selekcji kandydatów. Uczelnie uprawnione są do przeprowadzania egzaminów wstępnych tylko wyjątkowo i to w zakresie nieobjętym egzaminem maturalnym (art. 70 ust. 3–6 p.s.w.n.). Wynika stąd ogromna waga egzaminu maturalnego, zwłaszcza w dostępie do najlepszych, najbardziej obleganych kierunków studiów, w przypadku których występuje silna konkurencja, a każdy punkt może decydować o prześcignięciu dziesiątek, jeśli nie setek kandydatów na liście rankingowej (szerzej zob. Kierznowski 2023). W tym więc ujęciu egzamin maturalny jest narzędziem realizacji prawa do nauki na poziomie wyższym, a jego wynik w sposób bezpośredni determinuje możliwości dalszego kształcenia i równego doń dostępu.

Niestety, od początku istnienia obecnej formuły egzaminu maturalnego w Polsce (tj. od 2005 roku) istotnym problemem były błędy w jego ocenie. Kilkuletni okres narastania tego zjawiska (także w przestrzeni medialnej oraz w działalności Rzecznika Praw Obywatelskich czy Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka – szerzej zob. Kierznowski, 2023a) zwieńczyła publikacja informacji o wynikach kontroli NIK w 2015 roku. Najwyższa Izba Kontroli ujawniła, iż w latach 2009–2013 na wniosek zdających 10 065 prac egzaminacyjnych zostało powtórnie ocenionych. Zmiana wyniku okazała się konieczna w 2596 przypadkach, co oznacza, że ponad 1/4 (25,8%) prac, których ponownej oceny domagali się zdający, pierwotnie miała ustalony błędny wynik (NIK 2014). Podobny odsetek wystąpił w latach 2014–2018, co wykazano w wynikach kolejnej kontroli (NIK 2019). Jak więc dowodzą powyższe dane, błędy w ocenie matur nie mają jedynie charakteru incydentalnego i nie dotyczą bynajmniej pojedynczych zdających. To systemowy problem egzaminów zewnętrznych, który może uderzać w perspektywy edukacyjne maturzystów, zwłaszcza tych ubiegających się o przyjęcie na najbardziej konkurencyjne kierunki studiów.

Efektom narastającego, coraz szerzej dyskutowanego, a wreszcie oficjalnie ujawnionego przez NIK problemu nieprawidłowego oceniania egzaminów maturalnych, było uregulowanie procedury wzruszenia wyniku egzaminu na wniosek zdającego. Utworzono w tym celu dwuinstancyjną procedurę – możliwość złożenia wniosku o weryfikację sumy punktów do okręgowej komisji egzaminacyjnej (art. 44zzz ust. 1–6 u.s.o.), następnie, w przypadku niezadowolenia z rozstrzygnięcia, odwołania od wyniku tej weryfikacji do Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego (art. 44zzz ust. 7–21 u.s.o.), a także – w obu tych przypadkach – zasady wydawania nowych świadectw (lub innych dokumentów) z poprawionym wynikiem (szerzej na temat weryfikacji sumy punktów oraz odwołania od wyniku weryfikacji zob. Kierznowski, 2023a). Ustanowienie procedur odwoławczych od wyniku matury zrodziło jednak nowy problem w kontekście naboru na studia, bowiem do terminu ogłoszenia wyników matur dopasowany jest harmonogram rekrutacji, która przeprowadzana jest zwykle już kilka dni po ogłoszeniu wyników matur. Tymczasem wszczęcie przez zdającego procedury weryfikacji sumy punktów, a następnie ewentualnej procedury odwoławczej od wyniku tej weryfikacji powodowało, że taki zdający uzyskiwał ostateczny, prawidłowy wynik egzaminu nawet wiele tygodni po przeprowadzeniu rekrutacji. Jeśli zaś zmiana (podwyższenie) wyniku maturalnego miała taki charakter, że po tej zmianie kandydat, który pierwotnie nie został przyjęty na dany kierunek studiów, po korekcie wyniku powinien zostać przyjęty, rodziło to problem, bowiem lista rekrutacyjna była już zwykle zamknięta, a limit miejsc – wyczerpany.

Aby rozwiązać ten problem, w przepisach prawa o szkolnictwie wyższym i nauce zobowiązano uczelnie do uwzględniania sytuacji takich kandydatów poprzez przeprowadzenie dla nich odrębnej rekrutacji uzupełniającej. Ustawą z dnia 23 czerwca 2016² r. dodano do art. 169 obowiązującej wówczas ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym³ ust. 2a, przewidujący obowiązek uwzględnienia w uchwale senatu uczelni określającej warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji możliwości przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej. W obecnym stanie prawnym kwestię tę reguluje natomiast art. 70 ust. 2 p.s.w.n., który stanowi, że uczelnie uwzględnia możliwość przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej dla osób, które ubiegały się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie na danym kierunku studiów na rok akademicki, na który jest przeprowadzana rekrutacja, oraz których wynik egzaminu maturalnego z danego przedmiotu lub przedmiotów został podwyższony w wyniku weryfikacji sumy punktów lub odwołania, o których mowa w art. 44zzz ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴.

Celem tej regulacji jest sprawić, aby osoby, które brały udział w rekrutacji na dany kierunek studiów i które z powodu błędu egzaminatora uzyskały ostateczny (prawidłowy) wynik egzaminu maturalnego znacznie później, nie traciły z tego powodu równych szans w dostępie do szkolnictwa wyższego, a więc by były traktowane tak, jak gdyby od początku rekrutacji przedstawiły prawidłowy wynik. Również w literaturze wskazuje się, że możliwość przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej w taki sposób jest formą gwarancji realizacji prawa do nauki oraz równych szans (np. Leszczyński, 2023; Pietrzyk-Tobiasz, 2024). Chodzi więc także o to, aby osoby takie zostały przyjęte na dany kierunek studiów w tym samym roku (o ile pozwala na to nowy wynik), nawet jeśli rekrutacja główna została już zakończona, a limit miejsc – wyczerpany. Niemożliwa do zaakceptowania w demokratycznym państwie prawnym byłaby sytuacja, w której kandydat z powodu popełnionego przez organy władzy publicz-

² Ustawa z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1010 z późn.zm.).

³ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 164 poz. 1365 z późn.zm.).

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. nr 95 poz. 425 z późn.zm.); dalej: u.s.o.

nej błędu w ocenie matury nie miałyby możliwości zaktualizowania swojego miejsca na liście rekrutacyjnej w przypadku korekty tego błędu, a przez to mógł podjąć wybrane studia dopiero z rocznym opóźnieniem, ponosząc wszelkie tego skutki – wszak zasada zaufania do państwa i prawa wymaga stanowienia i stosowania prawa w taki sposób, by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela⁵, oraz by organ i ustawodawca traktował obywateli z zachowaniem pewnych minimalnych reguł uczciwości (np. Garlicki 2019). Jeśli bowiem w ramach regulacji rekrutacyjnych nie istniałaby realna możliwość konwalidacji sytuacji takiego maturzysty w przypadku wyczerpania limitu miejsc, to instytucja rekrutacji uzupełniającej, o której mowa w art. 70 ust. 2 p.s.w.n., miałaby charakter całkowicie pozorny i w praktyce nieprzydatny z punktu widzenia podjęcia studiów w danym roku akademickim. To zaś uderzałoby w możliwość realizacji prawa do nauki i nie pozwalałoby stwierdzić, że wszyscy maturzyści mają równe szanse podjęcia wybranych studiów w przypadku uzyskania wystarczającego do tego wyniku matury. Byłoby również sprzeczne z celami ustawodawcy – w uzasadnieniu do projektu ustawy z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw stwierdzono, że „*Proponowane zmiany są konieczne dla zapewnienia zdającym, których wynik egzaminu maturalnego z danego przedmiotu lub przedmiotów zostanie podwyższony, możliwości przyjęcia na studia na dany rok akademicki*”⁶. Zawężenie rekrutacji uzupełniającej tylko do przypadków, w których na danym kierunku studiów pozostałyby wolne miejsca, stanowi więc niewątpliwie naruszenie art. 70 ust. 2 p.s.w.n. i w rzeczywistości zniweczenie wynikającego z tego przepisu uprawnienia kandydata. Istotą i podstawową funkcją tego przepisu jest bowiem właśnie to, że taki kandydat jest rekrutowany na studia na dany rok akademicki w oparciu o nowy (prawidłowy) wyniku egzaminu maturalnego bez względu na to, czy na danym kierunku pozostały wolne miejsca.

Ponadto z brzmienia przepisu art. 70 ust. 2 p.s.w.n. można wywieść dalsze wymogi co do przebiegu rekrutacji uzupełniającej. Po pierwsze, brzmienie to wskazuje na obligatoryjność, a nie fakultatywność przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej dla takich kandydatów. Potwierdza się to w literaturze (np. Leszczyński, 2023; Zieliński, 2019), wynika to również jednoznacznie z uzasadnienia do projektu ustawy z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, w którym stwierdzono, że „*Proponowane w tej ustawie zmiany polegają na konieczności uwzględniania w uchwałach rekrutacyjnych możliwości przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej...*”⁷. Oznacza to, że przeprowadzanie takiej rekrutacji nie zależy od woli uczelni (określa ona jedynie jej tryb, a nie samą dopuszczalność), zaś możliwość wzięcia udziału w rekrutacji uzupełniającej jest prawem podmiotowym kandydata, o którym mowa w art. 70 ust. 2 p.s.w.n. Tym samym sytuacja, w której uczelnia albo w ogóle nie przewidziała możliwości przeprowadzenia takiej rekrutacji uzupełniającej, albo ukształtowała jej przebieg w sposób pozorny i praktycznie nieprzydatny z punktu widzenia celu omawianej regulacji, stanowi naruszenie przepisów prawa.

Ponadto przepis art. 70 ust. 2 p.s.w.n. nie wskazuje terminu przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej. Prima facie mogłoby to rodzić wątpliwości, czy możliwe jest przeprowadzanie takiej rekrutacji już po rozpoczęciu roku akademickiego. W literaturze wyrażono stanowisko, w myśl którego „celem nadrzędnym jest wyznaczenie terminu rekrutacji uzupełniającej tak, aby przyjmowani kandydaci na studia mieli możliwość ich rozpoczęcia wraz z rozpoczęciem roku akademickiego, co uniemożliwia oczekiwanie do terminu zakończenia postępowań odwoławczych w sprawie wyników maturalnych wyznaczonych w ustawie o systemie oświaty” (Dokowicz, 2019). Wydaje się jednak, że wykładnia systemowa i celowościowa musi prowadzić do odwrotnego wniosku, tzn. do braku ograniczeń w tym zakresie. Jeśli bowiem możliwość wzięcia udziału w rekrutacji uzupełniającej miałaby być ograniczona tylko do momentu, w którym możliwe byłoby rozpoczęcie studiów wraz z początkiem roku akademickiego, to nie byłoby jasne, dlaczego przepisy u.s.o. pozwalają na wzruszenie wyniku matury przez czas o wiele dłuższy, bo aż w terminie 6 miesięcy od dnia wydania odpowiedniego dokumentu zawierającego wyniki egzaminu (art. 44zzz ust. 1 u.s.o.). Ta okoliczność zdaje się prowadzić do wniosku, że uchwała senatu podjęta na podstawie art. 70 ust. 1 p.s.w.n. nie może zamykać możliwości wzięcia udziału w rekrutacji uzupełniającej tak długo, jak długo istnieje możliwość podwyższenia wyniku matury, gdyż uchwała taka nie spełniałaby wymogów art. 70 ust. 2 p.s.w.n., a z drugiej strony podwyższenie wyniku egzaminu nie dałoby się prawnie skonsumować w danym roku w postaci dopuszczenia do odbywania wybranych studiów, lecz dopiero w roku kolejnym (Kierznowski 2023b). Dzień rozpoczęcia roku akademickiego (jak i jakiegokolwiek inny arbitralnie obrany termin) nie jest zatem datą graniczną, wyznaczającą możliwość przeprowadzania dla takich kandydatów rekrutacji uzupełniającej. Uczelnia nie ma uprawnienia do ograniczenia dopuszczalności przeprowadzania dla takich kandydatów rekrutacji uzupełniającej do wskazanego przez siebie terminu. Również i taki wniosek interpretacyjny częściowo potwierdza przytaczane już wyżej uzasadnienie do projektu ustawy z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, wskazując na cel, jakim było umożliwienie przyjmowania takich kandydatów na dany rok akademicki, na który miała miejsce rekrutacja, a nie dopiero na rok kolejny.

W pozostałym zakresie art. 70 ust. 2 p.s.w.n. nie ustanawia wymagań co do przebiegu rekrutacji uzupełniającej. Kwestię tę pozostawiono uczelniom do samodzielnego uregulowania w uchwale senatu, o której mowa w art. 70 ust. 1 p.s.w.n. W praktyce regulacje te obejmują np. sposób i termin powiadomienia uczelni przez kandydata o podwyższeniu wyniku

⁵ Zob. np. wyrok TK z 15.02.2005 r. (K 48/04).

⁶ <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/08B8C72588A04FC8C1257FC70036AE71/%24File/559.pdf> [dostęp 05.05.2025].

⁷ <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/08B8C72588A04FC8C1257FC70036AE71/%24File/559.pdf> [dostęp 05.05.2025].

egzaminu maturalnego w trybie art. 44zzz u.s.o., tryb ogłoszenia zaktualizowanej listy rankingowej, dostarczenia przez kandydata wymaganych dokumentów, itp.

3. METODOLOGIA

W celu zbadania, czy uczelnie wprowadziły do swoich regulacji wewnętrznych ustawowe wymagania w zakresie rekrutacji uzupełniającej, możliwe było dokonanie analizy przepisów rekrutacyjnych uczelni udostępnianych w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) lub w inny sposób w kanałach informacyjnych uczelni albo pozyskanie takich informacji w drodze dostępu do informacji publicznej poprzez złożenie wniosku w trybie przewidzianym w ustawie⁸, a następnie zweryfikowanie ich w odpowiednich aktach wewnętrznych.

Z tych dwóch możliwości zdecydowaliśmy się wybrać tę drugą, a pierwszą zastosować jedynie pomocniczo. Zdecydował o tym fakt, iż wprowadzenie udostępnianie w BIP uchwał rekrutacyjnych jest ustawowym obowiązkiem uczelni (art. 358 ust. 1 pkt 7 p.s.w.n.) obwarowanym w dodatku administracyjną karą pieniężną w wysokości do 50 tys. zł (art. 431 ust. 1 pkt 2 lit. a p.s.w.n.), to jednak z punktu widzenia rzetelności analizowanych danych kluczowe znaczenie ma fakt, że pozyskiwanie informacji bezpośrednio z BIP nie daje gwarancji, iż akty tam udostępnione są aktualne. Kluczowe znaczenie ma fakt, że udostępnianie aktów wewnątrzszkolowych uczelni w BIP nie jest warunkiem ich wejścia w życie – nie ma tu miejsca promulgacja danego aktu, lecz udostępnienie takie ma charakter wyłącznie informacyjny i porządkujący (szerzej w tej kwestii zob. np. Przybyła, 2020; podobnie twierdzi się w orzecznictwie⁹). Może zatem dojść do sytuacji, w której wobec aktu dotyczącego rekrutacji (w tym uzupełniającej) z jakichś powodów nie dopełniono obowiązku udostępnienia w BIP, jednak akt ten wszedł w życie. Ponieważ zaś celem niniejszego badania było ustalenie, czy uczelnie wdrożyły ustawowe wymogi w zakresie rekrutacji uzupełniającej do swoich regulacji wewnętrznych, a nie czy wywiązują się z obowiązków w zakresie udostępniania tych regulacji w BIP, uznano, że taki tryb uzyskania informacji w tym zakresie będzie najbardziej wiarygodny i doprowadzi do rzetelnych ustaleń badawczych. Dopiero w przypadku uczelni, które nie udostępniły nam informacji na temat rekrutacji uzupełniającej (ignorując wniosek), dokonaliśmy analizy w oparciu o akty wewnętrzne dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej lub oficjalnej stronie internetowej uczelni.

Wyboru uczelni, do których rozesłano wnioski o udostępnienie informacji publicznej w tym zakresie, dokonano na podstawie liczby kandydatów na studia na rok akademicki 2023/2024, wybierając te, w których kandydatów tych było najwięcej. W tym celu posłużono się wykazem uczelni z raportu dostępnego w systemie RAD-ON pt. *„Rekrutacja na studia: porównanie uczelni”*¹⁰. Wybrano kolejno sto uczelni o największej liczbie kandydatów na studia, zaczynając od Uniwersytetu Warszawskiego, a kończąc na Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu. Wszystkie analizy obejmowały przepisy regulujące rekrutację na rok akademicki 2025/2026.

Pozyskiwanie danych z pozostałych uczelni (o mniejszej liczbie kandydatów) nie wydało się konieczne z dwóch powodów. Po pierwsze, jak wynika z ww. raportu łączna liczba kandydatów w pozostałych uczelniach stanowi marginalną część kandydatów we wszystkich uczelniach. Po drugie, pozostałe uczelnie o mniejszej liczbie kandydatów cechuje niski wskaźnik liczby kandydatów przypadających na jedno miejsce, co sprawia, że nabór w takich uczelniach w wielu przypadkach i tak nie ma charakteru konkurencyjnego, a więc z perspektywy kandydata ewentualna zmiana wyniku egzaminu maturalnego ma diametralnie mniejsze znaczenie niż w przypadku uczelni bardziej popularnych. Dane ograniczone do najbardziej popularnych uczelni mają też tę zaletę, że obejmują głównie te podmioty, w których rekrutacja cechuje się największą rywalizacją, a więc w których wynik matury ma największe znaczenie. Wyniki badań nie obejmują więc wszystkich uczelni, ale dają wystarczająco duży obraz, by móc analizować omawiane zjawisko i ocenić, czy problem ewentualnego nieuwzględnienia ustawowych wymogów w zakresie rekrutacji uzupełniającej jest znacznej skali i jaką część kandydatów dotyka. Ponadto należy zaznaczyć, że realizowane badanie nie obejmowało praktyki prowadzenia rekrutacji uzupełniającej w uczelniach, a jedynie jej uregulowanie w przepisach wewnętrznych.

W związku z powyższym do stu uczelni o największej liczbie kandydatów na studia na rok akademicki 2023/2024 rozesłano (na adres e-mail uczelni) wniosek o udostępnienie informacji publicznej o następującej treści:

„Szanowni Państwo,
zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, uczelnia uwzględnia możliwość przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej dla osób, które ubiegały się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie na danym kierunku studiów na rok akademicki, na który jest przeprowadzana

⁸ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1198 z późn. zm.).

⁹ Zob. np. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 20 lutego 2020 r., IV SA/Po 1055/19.

¹⁰ https://radon.nauka.gov.pl/raporty/porownanie_uczelnie_rekrutacja_2022 [dostęp 05.05.2025].

rekrutacja, oraz których wynik egzaminu maturalnego z danego przedmiotu lub przedmiotów został podwyższony w wyniku weryfikacji sumy punktów lub odwołania, o których mowa w art. 44zzz ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Działając na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej, składam wniosek o udostępnienie informacji – czy w Państwa uczelni możliwość przeprowadzania rekrutacji uzupełniającej dla osób, o których mowa w art. 70 ust. 2 ww. ustawy, została uwzględniona, a jeśli tak, proszę o wskazanie konkretnych przepisów aktu prawnego (np. uchwały senatu określającej warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji), w których uregulowano możliwość przeprowadzenia takiej rekrutacji uzupełniającej”.

Spółród stu uczelni, do których skierowano wniosek, informację udostępniło jedynie 75 (przy czym część uczelni dokonała tego z przekroczeniem ustawowego terminu i dopiero po ponagleniu). Abstrahując zatem od podstawowego celu niniejszego badania, należy zwrócić uwagę na poważny problem z przestrzeganiem przez uczelnie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej.

4. WYNIKI

Po dokonaniu analizy aktów wewnętrznych uczelni dotyczących rekrutacji uzupełniających możliwe było dokonanie podziału wszystkich zbadanych przypadków na trzy grupy – uczelnie, które prawidłowo wdrożyły ustawowe wymogi w zakresie rekrutacji uzupełniającej; uczelnie, które wprowadziły przewidziały w swoich regulacjach kwestię rekrutacji uzupełniającej, ale zrobiły to nieprawidłowo albo nawet w sposób powodujący zupełną pozorność takiej rekrutacji oraz uczelnie, które tych wymogów w ogóle nie wdrożyły.

W pierwszej grupie – podmiotów, które w naszej ocenie prawidłowo wdrożyły ustawowe regulacje dotyczące rekrutacji uzupełniającej – znalazło się 17 uczelni. W przypadku takich uczelni rekrutacja uzupełniająca objęła maturzystów wskazanych w art. 70 ust. 2 p.s.w.n., nie została ograniczona czasowo, np. tylko do rozpoczęcia roku akademickiego (bowiem, jak wskazano, takich ograniczeń nie przewiduje także ustawodawca) ani też nie została ograniczona tylko do przypadków, w których na danym kierunku studiów pozostały wolne miejsca (bowiem stanowi to wypaczenie istoty i celu rekrutacji uzupełniającej, której funkcją jest właśnie przyjmowanie takich kandydatów mimo wyczerpania limitu miejsc). W każdym z tych przypadków rekrutacja uzupełniająca miała też charakter obligatoryjny – a więc przepisy wewnętrzne uczelni przewidywały jej przeprowadzenie z mocy samego prawa, a nie tylko wówczas, gdy zezwoliłby na to właściwy organ uczelni. Wszystkie te aspekty decydowały o tym, że uregulowanie rekrutacji uzupełniającej w danej uczelni spełnia wymogi z art. 70 ust. 2 p.s.w.n.

Drugą i zarazem największą grupę (64 uczelnie) stanowiły podmioty, w których przewidziano wprowadzenie rekrutacji uzupełniającej, ale w sposób niezgodny z ustawą albo wręcz w sposób pozorny (tzn. uwzględniając ją w uchwale rekrutacyjnej, jednak zarazem kształtując jej przebieg w taki sposób, aby nie realizowała ona założonych przez ustawodawcę celów albo by w praktyce i tak nie mogła doprowadzić do przyjęcia na studia kandydata, o którym mowa w art. 70 ust. 2 p.s.w.n.). Ograniczenia objętościowe niniejszego artykułu nie pozwalają w sposób kompleksowy opisać każdego pojedynczego przypadku nieprawidłowego uregulowania rekrutacji uzupełniającej w przepisach uczelni, można jednak wskazać na powtarzalne błędy, wymieniając cztery główne, najczęściej spotykane problemy:

1) ograniczenie terminu, w którym możliwe jest przeprowadzenie rekrutacji uzupełniającej lub nawet złożenie przez kandydata wniosku w tej sprawie, najczęściej do końca września¹¹ (choć w niektórych uczelniach jeszcze wcześniej¹², zaś w niektórych – później¹³ lub do końca rekrutacji¹⁴), podczas gdy, jak wskazano już wyżej, systemowa i celowościowa wykładnia przepisów art. 44zzz u.s.o. i art. 70 ust. 2 p.s.w.n. prowadzi do wniosku, że dopuszczalność przeprowadzenia takiej

¹¹ Np. Uniwersytet Warszawski (§ 27 ust. 1 uchwały nr 430 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 22 maja 2024 r.), Uniwersytet Wrocławski (§4 ust. 2 uchwały Nr 107/2024 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 19 czerwca 2024 r.), Politechnika Częstochowska (§ 1a ust. 1 Załącznika nr 1 do uchwały Nr 275/2023/2024 Senatu Politechniki Częstochowskiej).

¹² Np. Warszawski Uniwersytet Medyczny (do 25 września – § 20 ust. 1 załącznika do uchwały nr 48/2024 Senatu WUM z dnia 24 czerwca 2024 r.), Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (do 16 września – § 7 ust. 5 uchwały nr 49/2024 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach).

¹³ Np. Uniwersytet Zielonogórski (do 31 października – § 3 ust. 4 uchwały nr 1133 Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego z dnia 26 czerwca 2024 r.).

¹⁴ Np. Uniwersytet Bielsko-Bialski (§ 4a ust. 1 uchwały nr 1834/06/VII/2024 Senatu Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego z dnia 25 czerwca 2024 r.).

rekrutacji nie może być przez uczelnię ograniczona w stopniu większym, niż wynika to z możliwych terminów podwyższenia wyniku egzaminu uregulowanych w u.s.o.;

2) fakultatywność rekrutacji uzupełniającej, która w niektórych przypadkach przybrała taką postać, iż przeprowadzenie tej rekrutacji dla kandydatów, o których mowa w art. 70 ust. 2 p.s.w.n., zależało wyłącznie od zgody właściwego organu uczelni (np. senatu, rektora albo komisji rekrutacyjnej) podejmowanej dyskrecyjnie¹⁵, podczas gdy art. 70 ust. 2 p.s.w.n. ustanawiają przeprowadzanie rekrutacji uzupełniającej dla takich kandydatów jako obowiązek uczelni;

3) ograniczenie możliwości przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej albo przyjęcia na studia po przeprowadzeniu takiej rekrutacji tylko do przypadków, w których po przeprowadzeniu rekrutacji głównej na danym kierunku pozostały jeszcze wolne miejsca¹⁶ (a w skrajnym przypadku – wprowadzenie wręcz limitu osób, które mogą zostać przyjęte w trybie rekrutacji uzupełniającej¹⁷), co, jak wskazano już wyżej, stanowi zaprzeczenie istoty i podstawowej funkcji rekrutacji uzupełniającej, a w wielu przypadkach doprowadzi do jej zupełnej bezużyteczności i pozorności;

4) ograniczenie możliwości przeprowadzenia rekrutacji uzupełniającej tylko do przypadku podwyższenia wyniku egzaminu maturalnego w wyniku odwołania, o którym mowa w art. 44zzz ust. 7 u.s.o., z pominięciem podwyższenia go w wyniku weryfikacji sumy punktów¹⁸, co jest wprost niezgodne z art. 70 ust. 2 p.s.w.n., który przewiduje przeprowadzanie rekrutacji uzupełniającej w przypadku podwyższenia wyniku egzaminu zarówno na skutek weryfikacji sumy punktów, jak i odwołania od wyniku tej weryfikacji. To prawdopodobnie konsekwencja faktu, iż poprzednio obowiązujący stan prawny przewidywał rekrutację uzupełniającą wyłącznie w przypadku podwyższenia wyniku na skutek odwołania (zob. Kierznowski, 2016, s. 223–224).

Poza powyższym należy też zwrócić uwagę, że w niektórych uczelniach przewidziano zapoczątkowanie rekrutacji uzupełniającej, o której mowa w art. 70 ust. 2 p.s.w.n., złożeniem przez kandydata odwołania od decyzji o odmowie przyjęcia na studia¹⁹. Rozwiązanie to trudno jednak uznać za trafne. W rekrutacji uzupełniającej nie chodzi przecież o zaskarżenie wydanego w oparciu o stary wynik rozstrzygnięcia, by następnie kontynuowano postępowanie rekrutacyjne, tyle że w drugiej instancji – do tego bowiem służą środki zaskarżenia uregulowane w Kodeksie postępowania administracyjnego²⁰, skoro odmowa przyjęcia na studia następuje w drodze decyzji administracyjnej (art. 72 ust. 3–4 p.s.w.n.). Zresztą, jeśli już korzystać w tym zakresie z trybów wzruszenia decyzji, powinno to być raczej nie odwołanie, lecz wznowienie postępowania z tego powodu, że dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe (art. 145 §1 pkt 1 k.p.a.) albo wyszły na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznane organowi, który wydał decyzję (art. 145 §1 pkt 5 k.p.a.). Dopuszczalność wznowienia postępowania w takich przypadkach

¹⁵ Np. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (§ 19 ust. 1 uchwały Nr 509 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 25 czerwca 2024 roku), Uniwersytet Rzeszowski (§ 1 ust. 11 i 12 uchwały nr 344/06/2024 Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 27 czerwca 2024 r.), Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (§ 1 ust. 6 uchwały nr 730/2024 Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 29 maja 2024 r.), Społeczna Akademia Nauk z siedzibą w Łodzi (§ 1 ust. 3 załącznika nr 1 do uchwały Senatu Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi nr 5 z dnia 6 maja 2024 r.).

¹⁶ Np. Uniwersytet Medyczny w Lublinie (§ 20 ust. 3 załącznika do uchwały Nr 382/2024 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 26 czerwca 2024 r.), Politechnika Białostocka (§2 ust. 7 uchwały nr 451/XL/XVI/2024 Senatu Politechniki Białostockiej z dnia 27 czerwca 2024 r.), Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (§10 ust. 1 załącznika nr 1 i § 7 ust. 1 załącznika nr 2 do Uchwały Nr 0012.46.I.2024 Senatu Uniwersytetu Kaliskiego z dnia 27 czerwca 2024 r.).

¹⁷ Np. Politechnika Lubelska (pkt I.2 uchwały Nr 26/2024/V Senatu Politechniki Lubelskiej z dnia 25 kwietnia 2024 r.).

¹⁸ Np. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (§ 32 uchwały nr 535/2023/2024 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2024 r.), Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza (par. 3 ust. 8 załącznika do uchwały nr 29/2024 Senatu Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza z dnia 28.06.2024 r.), Uniwersytet w Białymstoku (§ 15 pkt 5 Uchwały nr 3410 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 26 czerwca 2024 r.), Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (§ 20 ust. 4 uchwały nr 91/2023/2024 Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach z dnia 24 czerwca 2024 roku), Uniwersytet Dolnośląski DSW (§4 ust. 5 załącznika do uchwały nr 84/2024 Senatu Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu z dnia 7 maja 2024 r.).

¹⁹ Np. Politechnika Warszawska (§ 5 ust. 2 załącznika nr 2 do uchwały nr 522/L/2024 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 26 czerwca 2024 r.), Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II (§ 13 ust. 5 uchwały 902/I/11 Senatu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z dnia 21 czerwca 2024 r.), Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (§ 10 ust. 2 uchwały nr XXV-36.10/24 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 26 czerwca 2024 r.).

²⁰ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. nr 30 poz. 168 z późn.zm.); dalej: k.p.a.

potwierdza się w literaturze (np. Sadowski, 2016). Tymczasem w rekrutacji uzupełniającej chodzi o ponowne zaklasyfikowanie kandydata na pierwotnej liście rekrutacyjnej w oparciu o nowy (prawidłowy) wynik egzaminu maturalnego mimo zakończenia rekrutacji głównej, nie zaś o instancyjną kontrolę decyzji o odmowie przyjęcia na studia. W większości przypadków uznaliśmy takie ukształtowanie rekrutacji uzupełniającej za nieprawidłowe (bowiem oznaczało ono możliwość zainicjowania rekrutacji uzupełniającej tylko w terminie, w którym możliwe było wniesienie odwołania, tj. w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji o odmowie przyjęcia na studia), chyba że przepisy przewidywały możliwość wniesienia takiego środka zaskarżenia i zainicjowania w ten sposób rekrutacji uzupełniającej mimo upływu 14-dniowego terminu (w takim przypadku był to już wyłącznie wewnętrznie uregulowany środek zaskarżenia, niebędący „odwołaniem” w rozumieniu k.p.a., mimo mylącej nazwy).

Natomiast w trzeciej grupie – podmiotów, które w ogóle nie wdrożyły ustawowych regulacji dotyczących rekrutacji uzupełniającej – znalazło się 19 uczelni²¹. Niektóre z nich powoływały się na fakt zorganizowania rekrutacji na zasadach wolnego wstępu i wynikający z tego brak znaczenia wyniku maturalnego i jego ewentualnego podwyższenia²². Rozwiązanie takie nie znajduje jednak uzasadnienia, bowiem w świetle art. 70 ust. 2 p.s.w.n. obowiązek zorganizowania dla takich kandydatów rekrutacji uzupełniającej spoczywa, *lege non distinguente*, na wszystkich uczelniach, bez względu na stawiane przez nie wymagania. Należy zresztą mieć na względzie, że nawet w przypadku wstępu wolnego na studia ewentualna zmiana wyniku matury nie pozostaje bez znaczenia – zdanie egzaminu maturalnego wciąż bowiem pozostaje warunkiem podjęcia jakichkolwiek studiów I stopnia albo jednolitych studiów magisterskich (art. 69 ust. 2 p.s.w.n.), a korekta wyniku w trybie art. 44zzz u.s.o. może mieć taki charakter, że przed jej dokonaniem maturzysta nie zdał egzaminu i nie uzyskał świadectwa dojrzałości, zaś po korekcie przekroczył próg zdawalności i tym samym uzyskał świadectwo, mogąc zostać przyjętym na te studia.

Wspólnym problemem w niemal wszystkich badanych uczelniach (zarówno tych, które wdrożyły rekrutację uzupełniającą zgodnie z prawem, jak i tych, które zrobiły to nieprawidłowo) jest niezwykle lakoniczne regulowanie tych kwestii w odpowiednich uchwałach senatu. Często brak jest jakichkolwiek przepisów procesowych, regulujących tryb przeprowadzenia takiej rekrutacji²³. W wielu przypadkach uregulowanie rekrutacji uzupełniającej uznaliśmy za zgodne z art. 70 ust. 2 p.s.w.n. tylko z tego powodu, iż regulacja wewnętrzna uczelni stanowiła po prostu kopię regulacji ustawowej z art. 70 ust. 2 p.s.w.n. przy jednoczesnym braku we właściwej uchwale senatu jakichkolwiek innych przepisów regulujących przebieg takiej rekrutacji. W takich przypadkach rekrutacja uzupełniająca jest więc wprawdzie uwzględniona, jak nakazuje to art. 70 ust. 2 p.s.w.n., ale zarazem w dużej mierze nieskodyfikowana. Rodzi to wątpliwości związane ze zgodnością tego stanu rzeczy z wymogami p.s.w.n., tyle że nie z art. 70 ust. 2, lecz art. 70 ust. 1 nakazującym uczelniom określić warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji, a także sposób jej przeprowadzenia. Jeśli bowiem regulacja rekrutacji uzupełniającej, o której mowa w art. 70 ust. 2 p.s.w.n., ogranicza się w uczelni jedynie do powtórzenia tego przepisu w uchwale senatu, to „sposób przeprowadzania” takiej rekrutacji pozostaje w rzeczywistości nieuregulowany.

Z tego powodu nie jest wykluczone, że nawet w przypadku uczelni, w których same przepisy prawa stanowionego pozostają w zgodzie z art. 70 ust. 2 p.s.w.n. w zakresie rekrutacji uzupełniającej i zostały za takie uznane w niniejszym badaniu, obrót prawny w takich sprawach może w rzeczywistości odbiegać od wymogów ustawy i w jakimś zakresie naruszać uprawnienia maturzystów. Ustalenia takie wymagałyby jednak przeprowadzenia odrębnych badań w zakresie praktyki prowadzonych postępowań rekrutacyjnych, czego niniejsze badanie nie obejmowało.

5. WNIOSKI

Jak wynika z przeprowadzonych badań, mimo upływu lat kwestia rekrutacji uzupełniającej dla osób, których wynik matury został podwyższony w wyniku weryfikacji sumy punktów lub odwołania, o których mowa w art. 44zzz u.s.o., nadal stanowi poważny problem i nie została rozwiązana przez uczelnie w sposób zamierzony przez ustawodawcę. Niepokoi skala tego problemu, bowiem w pełni prawidłowe wdrożenie przepisów dotyczących rekrutacji uzupełniającej ma miejsce w przypadku zdecydowanej mniejszości badanych uczelni. Tymczasem już prawie 10-letni okres obowiązywania tych przepisów był, jak się

²¹ Np. Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Akademia Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie.

²² Na tę okoliczność, jako uzasadnienie braku uregulowania w przepisach wewnętrznych rekrutacji uzupełniającej, powołała się w odpowiedzi na wniosek np. Uczelnia Techniczno-Handlowa im. Heleny Chodkowskiej.

²³ Np. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie (§ 4 ust. 2 uchwały nr 50 Senatu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie z dnia 24 czerwca 2024 r.), Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego (§ 1 ust. 8 załącznika do uchwały Nr 000-9/35/2024 Senatu Uniwersytetu Radomskiego z dnia 24 czerwca 2024 r.), Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie (§ 10 uchwały nr 41/2024 Senatu Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie z dnia 6 czerwca 2024 r.), Politechnika Świętokrzyska (§ 1 ust. 24 załącznika do Uchwały Senatu Politechniki Świętokrzyskiej Nr 33/25), Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach (§2 ust. 15 uchwały Nr AR001-12-VI/2024 Senatu Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach z dnia 25 czerwca 2024 r.).

wyduje, czasem wystarczającym, by w uczelnianych przepisach rekrutacyjnych uwzględnić (w sposób prawidłowy) ustawowe wymogi. Problem ten nie może więc być uzasadniany krótkim czasem na wdrożenie omawianych regulacji czy też krótkoterminowym zaniedbaniem. Być może taki stan rzeczy wynika z zaniechania nadzoru w tym zakresie przez właściwego ministra. Wydaje się, że ewentualne przypadki niewdrożenia albo pozornego wdrożenia rekrutacji uzupełniającej mogłyby zostać szybko wyeliminowane właśnie dzięki nadzorowi ministra w zakresie działania uczelni zgodnie z przepisami prawa (art. 426 ust. 1 pkt 1 p.s.w.n.).

Oprócz przypadków uczelni, które w ogóle nie wdrożyły wymaganych przez p.s.w.n. regulacji w zakresie rekrutacji uzupełniającej, równie niepokojące są te przypadki, w których uczelnia uregulowała przebieg takiej rekrutacji w sposób zupełnie pozorny, dopuszczając się w istocie obejścia prawa, a więc przewidując wprowadzenie możliwości przeprowadzenia tej rekrutacji, ale w taki sposób, że z jakiegoś powodu (zwłaszcza wyczerpania liczby miejsc) i tak jest ona zupełnie nieprzydatna dla takiego kandydata. Jeśli bowiem mimo podwyższenia wyniku egzaminu maturalnego w trybie art. 44zzz u.s.o. kandydat nie będzie traktowany tak, jakby od początku miał poprawny wynik, to rozwiązanie takie podważa założenie i sens istnienia rekrutacji uzupełniającej. Jej istotą jest bowiem właśnie to, aby kandydat był traktowany tak, jak gdyby przedstawił poprawiony wynik w pierwotnej rekrutacji, a więc by zniwelować skutki prawne dokonanego błędu w ocenie matury, a nie je utrwalić.

Obecna sytuacja w zakresie wdrożenia w polskich uczelniach ustawowych wymogów dotyczących rekrutacji uzupełniającej może więc stanowić istotne zagrożenie dla praw maturzystów, których wynik egzaminu został pierwotnie ustalony nieprawidłowo i którzy uzyskują prawidłowy, ostateczny wynik egzaminu maturalnego dopiero po weryfikacji sumy punktów albo odwołaniu od wyniku tej weryfikacji. Stan ten może zaś uderzać w konstytucyjne prawo do nauki oraz zasadę równego dostępu do wykształcenia. Z tego powodu wydaje się, że właściwe organy nadzoru powinny podjąć w tym zakresie niezbędne i pilne działania, aby doprowadzić do stanu zgodnego z prawem.

Podsumowując przeprowadzone badanie, należy zaznaczyć, że jego ograniczeniem jest fakt objęcia nim jedynie przepisów prawa stanowionego, nie zaś rzeczywistej praktyki postępowania organów uczelni wobec takich kandydatów, która może odbiegać od postanowień uchwał rekrutacyjnych i kształtować się na podstawie zwyczaju. Ustalenia takie wymagałyby jednak odrębnych badań przy użyciu innych metod. Jest to, potencjalnie, możliwy przyszły kierunek badań w zakresie przestrzegania przez uczelnie ustawowych wymogów dotyczących rekrutacji uzupełniającej.

BIBLIOGRAFIA

Dokowicz, M. (2019). Komentarz do art. 70. W: J. Woźnicki (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz* (ss. 226–232). Wolters Kluwer.

Garlicki, L. (2019). *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*. Wolters Kluwer.

Kierznowski, Ł. (2016). *Egzamin maturalny w Polsce. Analiza prawna*. Wydawnictwo Prawo i Partnerstwo.

Kierznowski, Ł. (2023a). *Prawne przyczyny nieprawidłowego oceniania egzaminów maturalnych*. C.H. Beck.

Kierznowski, Ł. (2023b). The effects of an incorrect assessment of a matriculation exam on college admission procedures in Poland. *Studia Iuridica Toruniensia*, 33(2), 151–170. <https://doi.org/10.12775/SIT.2023.025>

Leszczyński, A. (2023). Komentarz do art. 70. W: A. Jakubowski (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz* (ss. 188–191). C.H. Beck.

Pietrzyk-Tobiasz, B. (2024). Komentarz do art. 70. W: W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz & M. W. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny* (ss. 55–62). C.H. Beck.

Przybyła, P. (2020). Nabywanie mocy prawnej przez uczelniane prawo zakładowe. W: D. Dąbek & J. Zimmermann (red.), *Problemy legislacji administracyjnej* (ss. 165–177). Wolters Kluwer.

Najwyższa Izba Kontroli. (2014). *Informacja o wynikach kontroli pn. System egzaminów zewnętrznych w oświacie (KNO-4101-002-00/2014)*.

Najwyższa Izba Kontroli. (2019). *Informacja o wynikach kontroli pn. System egzaminów zewnętrznych w oświacie (KNO 430.001.2019)*.

Sadowski, P. (2016). Zmiana wyniku egzaminu maturalnego jako przesłanka wznowienia postępowania rekrutacyjnego na tle orzecznictwa. W: J. P. Tarno, A. Szot & P. Pokorny (red.), *Specyfika postępowań administracyjnych w sprawach z zakresu szkolnictwa wyższego i nauki* (ss. 261–271). Instytut Rozwoju Szkolnictwa Wyższego.

Zieliński, J. M. (2019). Komentarz do art. 70. W: H. Izdebski, J. M. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz* (ss. 150–153). Wolters Kluwer.